

Skutki utworzenia strefy wolnego handlu UE-RCEP dla globalnych łańcuchów wartości w sektorze rolno-spożywczym: Perspektywa UE

Wobec impasu w negocjacjach na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO) w wielostronnym systemie handlu na znaczeniu zyskują inicjatywy zmierzające do liberalizacji handlu w skali regionalnej. Jednocześnie, w związku z międzynarodową fragmentaryzacją procesów produkcji, w XXI wieku obserwowana jest ewolucja handlu międzynarodowego od wymiany dobrami finalnymi do handlu dobrami pośrednimi wykorzystywanymi jako nakłady do dalszego przetwarzania w kraju lub za granicą. Zarówno **regionalizacja** skutkująca pojawieniem się na rynku globalnym nowych konkurentów, jak i **rozwój globalnych łańcuchów wartości** stanowią wyzwanie dla głównych graczy w handlu międzynarodowym. Oba te zjawiska dotyczą również handlu produktami rolno-spożywczymi.

Fiasko negocjacji w sprawie Transatlantyckiego Partnerstwa Handlowo-Inwestycyjnego między UE a USA sprawia, że UE wciąż ma szeroki wachlarz możliwości w zakresie zacieśniania więzi handlowych. W tym kontekście ważny staje się kierunek azjatycki, zwłaszcza biorąc pod uwagę istniejącą polityczną wolę współpracy ze strony najważniejszego gracza w tym regionie, czyli Chin, znajdującą odzwierciedlenie w inicjatywie Nowego Jedwabnego Szlaku zmierzającej do konsolidacji gospodarczą Eurazji. **Regionalne Kompleksowe Partnerstwo Gospodarcze** (Regional Comprehensive Economic Partnership – RCEP) zawarte w 2020 roku przez kraje ASEAN, Chiny, Japonię, Koreę Południową, Australię i Nową Zelandię stanowi największą strefę wolnego handlu na świecie. **Z jednej strony jest ono ważnym partnerem handlowym, a z drugiej – konkurentem dla gospodarki UE**, dążącej do utrzymania dotychczasowej silnej pozycji w handlu międzynarodowym. Ustanowienie strefy wolnego handlu między UE a RCEP wydaje się być najbardziej obiecującą opcją dla przyszłej współpracy handlowej, jednak jej efekty sektorowe mogą być zróżnicowane. Ponieważ istnieją znaczne różnice w poziomie konkurencyjności międzynarodowej w zależności od tego, czy jest ona obliczana na podstawie wartości obrotów handlowych brutto czy na podstawie handlu wartością dodaną, możliwe skutki takiego porozumienia należy zbadać w obu ujęciach. Taka analiza będzie miała większą wartość poznawczą i zapewni bardziej wszechstronne wnioskowanie niż w przypadku badań wykonanych wyłącznie w oparciu o wartości handlu brutto. Analizy sektorowe mogą z kolei wesprzeć decydentów w negocjowaniu korzystnych, szczegółowych zapisów umów handlowych. Należy w tym miejscu podkreślić, że dotychczas nie podjęto badań, które oceniałyby skutki ewentualnej umowy handlowej między UE a RCEP na poziomie makroekonomicznym i sektorowym. Proponowane badania wypełnią tę lukę.

Głównym celem projektu jest ocena skutków zawarcia umowy o wolnym handlu UE-RCEP dla udziału sektora rolno-spożywczego UE w globalnych łańcuchach wartości i jego międzynarodowej konkurencyjności. **Badania obejmą zarówno analizy ex post, jak i ex ante.** Opisując specyfikę handlu rolno-spożywczego między krajami UE i RCEP (analiza ex post), analizie poddane zostaną wartość, dynamika i struktura handlu, przewagi komparatywne oraz udział w globalnych łańcuchach wartości. W celu oceny skutków ewentualnego porozumienia UE-RCEP dla udziału UE w globalnych łańcuchach wartości w sektorze rolno-spożywczym (analiza ex-ante), opracowany zostanie model równowagi ogólnej. Standardowy model Global Trade Analysis Project (GTAP) zostanie przekształcony w globalną bazę danych opisującą łańcuchy dostaw przy użyciu bazy danych EMERGING i pakietu ImpactECON Global Supply Chain. Zaprojektowany zostanie autorski scenariusz symulacyjny obejmujący spodziewane zmiany barier taryfowych i pozataryfowych w handlu.

Nowatorski charakter proponowanego projektu ujawnia się w czterech aspektach. Po pierwsze, według naszej wiedzy, zaplanowana analiza jest pierwszą próbą oceny skutków ewentualnej umowy o wolnym handlu UE-RCEP dla unijnego sektora rolno-spożywczego i jego konkurencyjności. Drugim nowatorskim elementem jest opracowanie analizy porównawczej efektów handlowych i konkurencyjności eksportu w wartościach brutto oraz przez pryzmat handlu wartością dodaną. Po trzecie, zastosowane zostanie unikatowe podejście metodyczne, polegające na adaptacji policzalnego modelu równowagi ogólnej Global Trade Analysis Project (GTAP) w celu zbadania handlu wartością dodaną. Po czwarte, wyniki zrealizowanych badań pozwolą sformułować rekomendacje dla decydentów i praktyków gospodarczych będące podstawą do doskonalenia strategii handlowej UE wobec krajów RCEP, podjętej w celu pobudzenia współpracy dwustronnej i zwiększenia międzynarodowej konkurencyjności unijnego sektora rolno-spożywczego.

Wyniki podjętych badań **wzbogacą stan wiedzy** na temat kształtowania międzynarodowej pozycji konkurencyjnej unijnego sektora rolno-spożywczego w warunkach uczestnictwa w globalnych łańcuchach wartości i zawierania megaregionalnych preferencyjnych umów handlowych. Zaplanowane badania przyczynią się również do **rozwój ekonomii rolnej i współczesnej teorii handlu międzynarodowego** przez **doskonalenie warsztatu metodycznego** służącego analizom uczestnictwa w globalnych łańcuchach wartości. **Wartość użyteczna** proponowanych badań jest z kolei związana z możliwością wspierania procesów oceny polityki handlowej i implementacji dostosowanych rozwiązań optymalizujących korzyści z handlu.